

Schadevergoeding, met of zonder btw?

Echte schadevergoedingen worden niet betaald voor een verrichte levering of een verleende dienst. Zij zijn daarom geen vergoedingen in de zin van de Wet op de omzetbelasting, zodat u daarover geen btw hoeft te betalen. Maar niet alle bedragen die onder de noemer schadevergoeding worden betaald, zijn vrij van btw. Het is daarom van belang steeds goed te beoordelen of een schadevergoeding een op zichzelf staande financiële vergoeding is en of deze de betaling vormt voor een verrichte levering of een dienst.

Schadevergoeding zonder btw

Als iemand door gebeurtenissen buiten zijn wil schade lijdt en daarvoor een vergoeding ontvangt, is deze schadevergoeding niet belast met btw. Er staat immers geen prestatie tegenover. Voorbeelden van niet met btw belaste schadevergoedingen zijn schade-uitkeringen van een verzekeringsmaatschappij of schadeloosstelling op grond van een gerechtelijke procedure.

De rechter heeft al eens geoordeeld dat bijvoorbeeld een vergoeding voor gederfde omzet geen vergoeding voor een prestatie vormde. In die uitspraak oordeelde de rechter destijds dat een de vergoeding wordt betaald uit overwegingen van moraal en fatsoen en daarom geen vergoeding voor een prestatie vormde. Ook bij het uitvoeren van werkzaamheden op grond van een garantieovereenkomst is geen sprake van een prestatie tegen vergoeding. Een autofabrikant vergoedde op grond van garantiebepalingen in de overeenkomst met een autodealer de kosten die een autodealer moest maken om een mankement te verhelpen. De dealer op zijn beurt was weer gehouden het mankement te verhelpen op grond van zijn de garantiebepalingen in zijn overeenkomst met de koper van de auto.

Schadevergoeding met btw

Een schadevergoeding is belast als iemand ergens in toestemt en voor de te lijden schade een vergoeding ontvangt. In dat geval is er voor de btw sprake van een dienst en is de vergoeding belast met btw. Als partijen bijvoorbeeld een annulerings/ontbindingsvergoeding overeenkomen als een van de partijen een overeenkomst ontbindt, is deze vergoeding belast met btw. Deze vergoeding wordt namelijk betaald voor de door de andere partij verrichte dienst, bestaande uit het vrijwillig meewerken aan de ontbinding van de eerder gesloten overeenkomst, dan wel het vrijwillig afstand doen van het wettelijk recht nakoming van de overeenkomst te eisen.

De annulerings/ontbindingsvergoeding wordt belast tegen hetzelfde btw-tarief of dezelfde btw-vrijstelling als van toepassing zou zijn op de oorspronkelijk overeengekomen prestatie. Dit geldt ongeacht of:

- een vooruitbetaling heeft plaatsgevonden;
- er sprake is van een levering dan wel van een dienst;
- de leverancier/dienstverrichter of de afnemer verzoekt om ontbinding van de overeenkomst;
- de overeenkomst geheel of gedeeltelijk wordt ontbonden;
- de ontbinding plaatsvindt voorafgaand aan de uitvoering van de overeenkomst dan wel nadat een begin is gemaakt met de uitvoering ervan;
- er sprake is van een eenmalige prestatie dan wel van een doorlopende prestatie.

Als een overeenkomst tot levering of verhuur van een onroerende zaak, waarbij geopteerd is voor belaste verhuur, wordt ontbonden voordat partijen daadwerkelijk hebben geopteerd voor belaste verhuur, is de vergoeding voor de ontbinding vrijgesteld van btw. Hebben partijen bij de verhuur van een onroerende zaak echter geopteerd voor btw-heffing, dan is op het moment van de ontbinding sprake van met btw-belaste verhuur. Er is dan btw verschuldigd over de ontbindingsvergoeding.

Niet vrijwillig meewerken

Indien geen sprake is van een vrijwillig meewerken aan de ontbinding van een overeenkomst, zoals bij een annulering, dan is geen btw verschuldigd zo volgt uit een uitspraak van het Europese Hof van Justitie.

De Nederlandse Belastingdienst legt deze uitspraak van het Europese Hof van Justitie zo uit dat in de volgende gevallen geen btw verschuldigd is:

- een bedrag dat betaald is als voorschot en/of reservering van een prestatie, wordt omgevormd tot annuleringskosten;

Annulering overnachting

Iemand boekt een verblijf in een hotel. Hij annuleert het verblijf een week vóór de geplande aankomstdatum. Op grond van de voorwaarden van de overeenkomst moet hij de helft van de prijs voor de geboekte overnachtingen betalen.

- na het ontbinden van de overeenkomst is de annulerende partij verplicht een bepaald bedrag aan annuleringskosten te betalen aan de wederpartij.

Vermindering van de vergoeding

Soms kan een schadevergoeding worden aangemerkt als een vermindering van de vergoeding die wordt betaald voor een prestatie. In de bouwwereld worden vaak afspraken gemaakt dat een opdracht, bijvoorbeeld de bouw van een woning, binnen een bepaald aantal werkbare dagen moet worden opgeleverd. Bij te late oplevering is de aannemer dan een boete/schadevergoeding verschuldigd. Volgens de Hoge Raad bestaat in deze gevallen een rechtstreeks verband tussen de betaling van de schadevergoeding en de aangenomen opdracht. Dit rechtstreekse verband volgt uit de tussen aannemer en opdrachtgever gesloten overeenkomst waaruit kan worden afgeleid wanneer de verplichting tot betaling van de schadevergoeding ontstaat en hoeveel deze bedraagt. De verwerking van deze schadevergoeding betekent in feite dat de opdrachtgever van de aannemer een korting krijgt op het bedrag dat moet worden betaald.

Terugvragen btw

Afhankelijk van de hoogte van de schadevergoeding kan een aannemer btw terugvragen aan de Belastingdienst. Een cijfervoorbeeld kan dat verduidelijken. De aanneemsom bedraagt € 100.000 (exclusief € 19.000 btw) en de aannemer heeft € 85.000 gefactureerd en de daarover verschuldigde btw ad € 16.150 betaald aan de Belastingdienst. Wegens termijnoverschrijding bedraagt de schadevergoeding € 20.000. De uiteindelijke vergoeding die de opdrachtgever betaalt, bedraagt dus € 80.000 te vermeerderen met € 15.200 btw. Omdat de aannemer reeds € 16.150 op aangifte heeft voldaan, kan € 950 worden teruggevraagd.

Conclusie

Niet de benaming die partijen aan de vergoeding geven is bepalend, maar de werkelijke feiten en omstandigheden bepalen of een bedrag dat wordt betaald belast is met btw of niet. Zo kunnen schadevergoedingen onder bepaalde voorwaarden belast zijn met btw, omdat de schadevergoeding moet worden aangemerkt als de vergoeding voor een prestatie. Is echter sprake van een zuivere schadevergoeding dan is btw-heffing niet aan de orde. In weer andere gevallen kan de schadevergoeding feitelijk een korting vormen op het door de opdrachtgever te betalen bedrag. Maak daarom niet de fout door te denken: 'oh, een schadevergoeding, dan zijn er geen btw-gevolgen'. ■

Bron: TC 31-08-1964, nr. 9769 0, TC 09-06-1964, nr. 9773 0, EG HvJ, 18-07-2007, nr. C-277/05, HR 15-01-2010, nr. 08/01868

Geouwehoer

Je kunt er euforisch, maar ook volstrekt depri van raken. U begrijpt het: het gaat hier over de Haagse plannetjes om die vermalde hypotheekrenteaftrek zo niet de nek om te draaien dan toch stevig te kortwieken. Dat de geesten voor een dergelijke ingreep langzaam maar zeker rijpgemaakt worden is een feit. Slechts Geert W. lijkt nog unverfroren voor te zijn en dat is een enge gedachte. Want als blonde Dolly voor is, wie durft dat dan in Den Haag ook nog te zijn?

Maar goed, er wordt vooral gesproken van een geleidelijke afschaffing. Dat komt in mijn visie neer op iemand ophangen om hem vervolgens steeds een klein beetje hoger te hissen, maar vooruit. Of ook hier – zoals in zoveel moeilijke dossiers – bestaande gevallen buiten schot blijven is de vraag. De daardoor veroorzaakte tweedeling op de woningmarkt zou rampzalig uitpakken, zo wordt van hooggeleerde zijde verzekerd. En vanzelfsprekend moet de totaliteit van de woningeigenaren gecompenseerd gaan worden. Niet teveel, maar er staan toch een paar leuke fiscale potjes op het vuur voor toekomstige hypotheekslachtoffers. Aanvankelijk stond hier overigens het woord 'hypotheekleedslachtoffers', maar dat woord is inmiddels voorbehouden aan het claimcircus rondom DSB. En dat wil ik u graag besparen. Want de afschaffing of inperking van de renteaftrek zou een mooi moment kunnen zijn voor een verdere fiscaal gestuurde hervorming van de woningmarkt. Met name de betrekkelijk ongefundeerde overdrachtsbelasting – waarvoor het voornaamste argument is dat die al zolang bestaat – zou dan afgeschaft kunnen worden. Wellicht zou in dit verband dan ook nog eens naar de positie van de nieuwbouwwoning in de omzetbelasting gekeken kunnen worden, maar dat ligt ongetwijfeld wat moeilijk. 'Brussel en alles', u weet wel. Mijn bezwaar tegen dit soort vormen van Wiedergutmachung is dat de mensen die de aftrekbeperking raakt (sukkels zoals u en ik die in het verleden gekocht hebben en toen braaf 6% overdrachtsbelasting hebben afgetikt) niets aan deze toezegging hebben. Want dat eerder geheven belasting wordt teruggeven lijkt me hoogst onwaarschijnlijk. Collectief bekeken zal het wel (nou ja, een beetje) kloppen, maar daar heb je op individuele basis verdomd weinig aan. Wat nou compensatie? Politiek Den Haag zou er goed aan doen om nog eens de – weliswaar in een volstrekt ander verband gebezigd – wijze woorden van PvdA-staatssecretaris Jan Schaeffer in herinnering te roepen: 'In geouwehoer kun je niet wonen'. Om dan te bedenken dat je er ook de hypotheek niet mee kan betalen. ■

